

Fortryllet af Potter

Af Carsten Thomsen

Den sorthårede dreng med de magiske evner, Harry Potter, har de seneste tre år svunget sin tryllestav over litteraturens verden og fortryllet den. Millioner af børn og voksne jorden rundt har ladet sig fængsle af de fantastiske historier om trolddrengen og hans venner, der kæmper mod den onde Voldemort og hans kumpaner.

Den første bog udkom i 1997 i blot 500 eksemplarer skrevet af J. M. Rowlings, en enlig mor og arbejdsløs folkeskolelærer. Men nyheden om de forunderlige fortællinger bredte sig hurtigt, og der er ingen udsigt til, at Potter-feberen aftager foreløbig. Fire bøger er foreløbig udkommet, men tre mere er planlagt - og Hollywood er i gang med filmatiseringer af fantasi-historierne - samtidig med, at vi kan være sikre på, at Pokemon kortene nu snart bliver udskiftet med en ny landeplage: Harry Potter kort. Da den fjerde Potter-bog, en mursten på over 700 sider, udkom i august åbnede boghandlere i England og USA ekstraordinært kl. 24, og folk stod i kø i flere timer for at få fat i de første eksemplarer.

Potter mod Voldemort

Hver bog i serien følger et år af Harry Potters skolegang på Hogwarths skole for heksekunster og troldmandsskab. Potters forældre døde, da den største af alle sortekunstnere, Voldemort, nedkaldte en forbandelse over dem. (De fleste kalder ham kun I-ved-Hvem, da de er bange for bare at sige hans navn). Potter var da kun et år gammel og overlevede mirakuløst angrebet, men fik et lille ar i panden. Voldemort mistede midlertidigt sin trolddomskraft,

da

han ikke

kunne dræbe Potter.

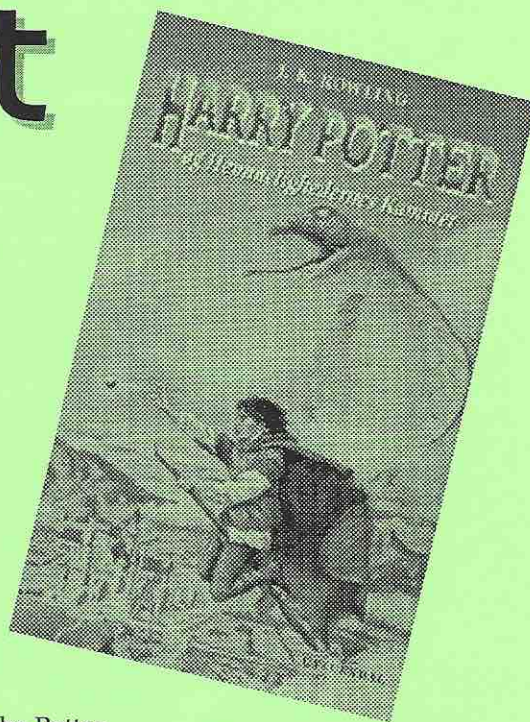
Derefter blev den 1-årige Harry

anbragt i pleje hos sin onkel og tante, der ikke ligefrem er begejstrede over at have fået en troldmand i deres hjem. De er "mugglere" - dvs. mennesker, der ikke har den mindste dråbe magikerblod i årene. Da Potter var ti år fik han besked fra Hogwarth om, at han kunne starte på trolddomsskolen, og det er her, hovedparten af historien foregår.

Skolen befinder sig i et parallelt univers, der er befolket med troldmænd, hekse, enhjørninger, kentaure, drager, spøgelse og andre magiske væsner. Bøgerne bliver derfor en slags eventyrlig kostskole-fortælling, hvor den onde magt i skikkelse af I-ved-Hvem kæmper om at få overtaget på skolen og hele magiker-verdenen - mens Potter og hans to bedste venner, Hermione og Ron, forsøger at finde løsningen på de mystiske ting, der sker på Hogwarth.

Der er magi i luften

Der er en forfriskende fortælleglæde i Rowlings bøger og hele tiden finurlige overraskelser. Som at indføre sportsgrenen Quiddish på kostskolen Hogwarth. Quiddish, der bliver udkæmpet på kasteskaft med lynhurtige bolde i spil, er Potters passion nr. 1, især efter, at han fik et nyt lynhurtigt kasteskaft, Nimbus 2000. Der bliver spøgt godt og grundigt på magiens bekostning, som når der fortælles om levitations-bolcher, som får dig til at lette, multismagsbønner, som risikerer at smage af ørevoks, portrætter på malerier, der begynder at tale eller forlader billedet og

Som i al god, klassisk børnelitteratur er Harry Potter bøgerne en ultimativ kamp mellem det gode og det onde, og der er ingen tvivl om, at Harry er på de godes side og kæmper mod mørkets kræfter.

vandrer rundt, trapper, der om fredagen fører forskellige steder hen. Der er sjove gespenster, som Hulkende Hulda, der spøger på pigernes toilet og hele tiden græder, så toiletet oversvømmes. Eleverne undervises i bøger som "Magiske dyrs pleje" og de kan bortvises, hvis de bryder "Lov om rimelige restriktioner for umoden magi".

Eftersom hvert bind følger et år af Potters liv, får vi en beskrivelse af en dreng, der langsomt modnes, og han finder efterhånden ud af, at han øjensynligt er den eneste, der kan stille noget op imod I-ved-Hvem.

Skepsis over for Potter-trolddom

Potter-bøgerne har fået en blandet modtagelse i kristne kredse. Da jeg i år var på det kristne studiested L'abri var der seminar om Potter, og forelæseren var meget begejstret - senere har jeg læst flere artikler af kristne i USA, der advarer mod Rowlings bøger, fordi de er fyldt med trolddoms-magi og heksekraft. Og der er da behov for bekymring. Vi lever i en tid, hvor det okkulte og det overnaturlige er meget populariseret - og Potter-bøgerne nyder godt af denne tidsånd. Det ses i ellers uskyldige Disney-film som Løvernes Konge og Pocahontas - det okkulte ligger lige under overfladen i flere computerspil - og hvad er hele filosofien bag de japanske Pokemon-figurer? De værdier og budskaber, som underholdnings-industrien fodrer børn og voksne med, er ikke ligegyldige.

Bibelen advarer mod trolddom og heksekraft, men den rolle, som magien spiller i Potter, er en teknik, som andre forfattere har brugt lige fra Shakespeare til Tolkien. Magi er den primære metafor i eventyr-fortællinger, og den findes i mange af de gamle eventyr som Peter Pan, Askepot og Pinocchio.

Den måde, trolddommen bruges i Harry Potter-bøgerne, får snarere en til at tænke på vor moderne tids magi: Teknologien eller videnskaben. For på Hogwarth er magi en videnskab, og de prøver at udvikle børnenes evne til at bruge magien til noget moralsk godt og ikke kun for egen vindings skyld eller for at skade andre. Der er regler, der skal overholdes, før magien virker - og den må ikke bruges i flæng.

Som i alle gode klassiske eventyr og fantasi-historier er Harry Potter bøgerne en kamp mellem det gode og det onde, og der er ingen tvivl om, at Harry er på de godes side og kæmper mod mørkets kræfter. Vi kan her være

sikre på, at det gode sejrer til sidst. Samtidig gøres det klart, at det onde spøger man ikke med - der er en alvorlig fare forbundet med at være i ledtog med I-ved-Hvem, og der er scener, som kan virke uhyggelige på mindre børn - især i bog nr. fire er universet mørkere og mere skræmmende. Men det bedste råd er at læse bøgerne med børnene, hvis man er i tvivl.

Rowling formår også - som i Narnia eller i Tolkiens Ringenes Herre - at skabe et mytologisk univers, som ligner vores men alligevel ikke er det, en magisk verden med en egen indre logik, med egne regler og love, som er særegent for dette univers og som har særlige konsekvenser, hvis man overtræder forbudene.

Ikke en ny Narnia-serie

Selvom Harry Potter bøgerne er velfortalt mangler de dog i min vurdering de litterære kvaliteter, som findes i fx C. S. Lewis' Narnia-bøger, i Tolkiens Hobitten eller i Kenneth Grahames Vinden i Piletræerne. Kvaliteter, der gør, at man - i hvert fald som voksenlæser - kan vende tilbage til bøgerne igen og igen.

Det er måske lidt uretfærdigt at skulle sammenligne Potter-bøgerne med disse mesterværker, men i vor tid går det så hurtigt, at bøger bliver klassificeret som klassikere, næsten før de er blevet skrevet.

Fortællingerne i Narnia-serien har den grundlæggende evangeliske tone, der placerer hovedpersonerne i en ultimativ kamp mod det onde med evigheden som det overordnede perspektiv og mål - og kræfterne til at overvinde mørket findes uden for dem selv - i tilliden til og troen på løven Aslan - dette forunderlige billede på Kristus.

Louis Nielsen skriver i dette blad, at Narnia-bøgerne "indeholder en evangelisk og åndelig visdom, som kan gøre os klog for livet". Det er fortællinger man kan læse flere gange og alligevel finde et lag eller en pointe, der ikke var så åbenlys. I Potter-serien fornemmer man ikke, at der er det ekstra lag, som ville retfærdiggøre en lignende række artikler, som vi nu har om Narnia.

Enhver der har læst om Rippitjips ukuelige mod i Narnia, om Bilbo Sækkers vaklende selvopoprelse og selvmedlidenhed i Hobitten, eller Muldvarps trofasthed over for sine venner i Vinden i Piletræerne ved, at de står over for uafrystelige typer, der afspejler så mange genkendelige karaktertræk hos dem selv og i andre, aftegnet med en skarp og spidsfindig pen.

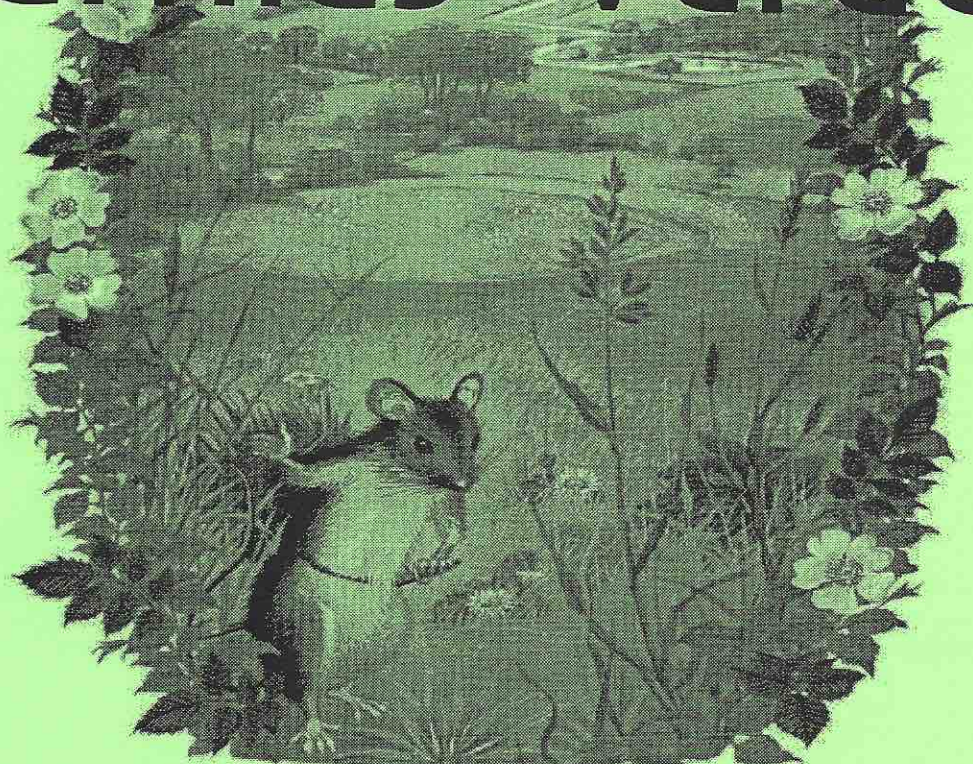
Personerne i Potter-bøgerne fungerer ikke helt på samme niveau. Der er megen sjov og spænding og fart over feltet i Rowlings univers, men ikke de klassiske sammensatte typer, som gør fortællingen til en afgangende oplevelse.

Men selvfølgelig læser jeg med andre briller end en 10-årig læsehest (som måske slet ikke har fået briller endnu). Og de over 30 mio. eksemplarer, der på verdensplan er solgt af bøgerne, fortæller i hvert fald én ting: At børnene har forelsket sig i deres helt, Harry Potter - en perfekt atlet på sit Quiddish-kosteskaft, en troldmand og loyal ven, der får hævn over de dumme elever, der mobber, og tager kampen op med I-ved-Hvem - en helt, der endda kan få børn til at slukke for Cartoons Network og kaste sig over litteraturen.

Det er i hvert fald en god grund til, at muggler-forældre kan lægge en Potter-bog under juletræet i stedet for et Nintendo-spil.

Tredje artikel om C. S. Lewis' Narnia-bog
»Morgenvandrerens rejse«. Af Louis Nielsen.

Narnias verden

Det var slet ikke tanken, at "Narnias verden" skulle blive til mere end en artikel eller to. Men projektet udviklede sig til en serie, og helt galt er det gået med "Morgenvandrerens rejse", som jeg altid har betragtet som den vanskeligste af de syv fortællinger om Narnia, og som jeg længe har ønsket at forstå bedre. Resultatet er blevet, at både artiklernes længde og antal er blevet større.

Nærværende artikel, som skulle være tredje og sidste artikel over Morgenvandrerens rejse har jeg valgt at dele i to netop for at undgå, at den blev alt for omfangrig. Jeg håber, at bladets læsere stadig finder emnet inspirerende, så at de bærer over med mig.

Den mørke ø (side 162-173)

Tretten dages sejlads ligger foran dem. Der sker ikke noget særligt, og tiden går mest med tidsfordriv. Det "land", de nu kommer til, er ikke et land eller en ø i normal forstand. Lewis siger kort og godt "Det var mørke" - "ret svært at beskrive, men du vil forstå, hvordan det var, hvis du forestiller dig, at du kigger ind i en jernbanetunnel - en tunnel, der enten er så lang eller så krum, at man ikke kan se lys i den anden ende". Morgenvandrerens besætning kommer i tvivl om, hvorvidt man skal fortsætte sejladsen. Kaptajnen fraråder det og bakkes op af sit mandskab og af Edmund. Lucy og Eustace ytrer sig ikke, men er dog glade ved udsigten til at vende om. Kun Rippitjip er af en

anden mening: "Hvorfor ikke?" sagde han. "Vil nogen venligst forklare mig, hvorfor vi ikke skulle fortsætte?" og han fortsætter:

"Hvis I havde været bønder eller slaver, kunne jeg meget vel have fået det indtryk, at dette forslag var et udslag af fejhed. Men jeg håber, at det aldrig skal komme til at hedde sig i Narnia, at en gruppe ædle og kongelige personer i deres bedste alder stak halen mellem benene, fordi de var mørkerædde."

"Men hvad skal det nytte at sejle ind i det mørke?" spurgte Drinian. "Nytte?" svarede Rippitjip. "Nytte? Hvis I kun tænker på at fylde pengepungen, så må jeg indrømme, at det sikkert intet vil nytte. Men så vidt jeg ved, har det på intet tidspunkt været nyttige ting, vi søgte, men hæder og eventyr. Og her, foran os, venter os et stort eventyr. Hvis vi derimod vender om, vil det eneste, vi får, være en plet på vores ære."

Rippitjips indvendinger fremkalder megen surhed blandt de øvrige ombordværende, men omsider er det musen, som får sin vilje. Mandskabet placeres forskellige steder bevæbnede og kampklare: "Og nu fremad i Aslans navn!" råbte Caspian. "Med langsomme, faste åretag. Alle forholder sig tavse, holder ørerne åbne og afventer videre ordrer."

Det bliver mørkere og mørkere og også koldere. Hvor længe de sejlede på den måde, vidste ingen. Efterhånden begynder de alle at ryste af kulde. Pludselig hører de gennem mørket et skrig.

"Hvem er det?" peb Rippitjip. "Hvis du er en fjende, frygter vi dig ikke, og hvis du er en ven, skal dine fjender lære at frygte os."

"Nåde!" råbte stemmen. "Nåde! Selv om I blot er endnu en drøm, så vis nåde. Tag mig om bord. Tag mig med, selv om I slår mig ihjel. Men forsvind i himlens navn ikke igen uden at føre mig bort fra dette grufulde land."

Det lykkes for dem at få manden ombord, som i samme sekund, hans fødder rører dækket, siger:
"Flygt! Flygt! Vend skibet og flygt! Ro, ro, ro for livet bort fra denne forbandede kyst."

"Slå koldt vand i blodet," indvender Rippitjip, "og fortæl os, hvad faren består i. Vi er ikke vant til at flygte." "Ikke desto mindre bliver I nødt til at flygte fra dette sted," gispede han. "Dette er den ø, hvor drømme bliver virkelighed." "Den ø har jeg ledt efter i lang tid," sagde en af sømændene. "Jeg tænkte, at jeg ville blive gift med min Lisa, hvis vi gik i land her." "Og min Tom ville blive levende igen," sagde en anden. "Tåber!" sagde manden og stampede rasende i dækket. "Det er den slags snak, der bragte mig hertil, og jeg ville hellere være druknet eller slet ikke være blevet født. Hører I ikke, hvad jeg siger? Det er her, drømme - drømme, forstås I bliver levende, bliver virkelige. Ikke dagdrømme - drømme."

"Der var ca et halvt minuts stilhed, og så så hurtigt de kunne kastede besætningen sig over årerne og roede, som de aldrig havde roet før For det havde taget alle cirka dette halve minuts tid at komme i tanke om visse drømme, de havde haft - drømme, som gør en bange for at lægge sig til at sove igen - og for at forstå, hvad det vil betyde at gå i land på en ø, hvor drømme blev til virkelighed".

"Kun Rippitjip blev uforstyrret stående. "Eders Majestæt, Eders Majestæt," sagde han, "vil I tolerere dette mytteri, den fejhed, denne skændige panik?" "Ro, ro!" brølede Caspian. "Ro for livet. Vender vi den rigtige vej, Drinian? Du kan sige, hvad du vil, Rippitjip. Der er visse ting, intet menneske kan møde." "I så fald priser jeg mig lykkelig for, at jeg ikke er et menneske," svarede Rippitjip med et meget stift buk."

"Selv om årerne lavede temmelig megen støj, kunne lyden ikke skjule den totale stilhed, der omgav skibet. Alle vidste, at det var bedst at lade være med at lytte, at lade være med at anstrenge sig for at høre nogen lyde fra mørket. Men de kunne ikke lade være med at lytte. Og snart begyndte alle at høre ting. Hver hørte noget forskelligt. "Kan du ikke høre noget, der lyder ligesom ... ligesom en stor saks, der klipper derovre", spurgte Eustace Rynelf. "Shh!" sagde Rynelf. "Jeg kan høre dem komme kravlende op ad skibssiden." "Den er lige ved at lande på masten," sagde Caspian. "Uha!" sagde en sømand. "Nu begynder klokkerne at kime. Det vidste jeg, de ville."

Caspian gik agterud til Drinian. "Drinian," sagde han med meget lav stemme. "Hvor lang tid tog det os at ro derind? Jeg mener... at ro til det sted, hvor vi samlede den fremmede op?" "Fem minutter, måske," hviskede Drinian. "Hvorfor?" "Fordi vi allerede har brugt langt længere tid på at forsøge at komme ud igen."
"Vi slipper aldrig ud, slipper aldrig ud," jamrede roerne. "Han styrer forkert. Vi bliver ved med at sejle i cirkler. Vi slipper aldrig ud." Den fremmede, som havde ligget sammenkrøbet på dækket, satte sig op og udstødte et uhyggeligt latterbrøl.

"Slipper aldrig ud!" råbte han. "Ja, selvfølgelig! Vi slipper

aldrig ud. Hvor var det dog dumt af mig at tro, at de ville lade mig slippe så let. Nej, nej, vi slipper aldrig ud."

Lucy lagde hovedet på kampmærsets ræling og hviskede: "Aslan, Aslan, hvis du nogen sinde har holdt af os, så send os hjælp nu."

Mørket blev ikke mindre tæt, men hun begyndte at føle sig en smule - en meget lille smule - bedre tilpas. "Der er jo trods alt ikke sket os noget endnu," tænkte hun."

Pludselig ser man en lille lysplet forude. "Den ændrede ikke mørket omkring dem, men hele skibet blev oplyst som af en projektor. Lucy kiggede på strålen og så lidt efter et eller andet i den. Først lignede det et kors, så lignede det en flyvemaskine, så lignede det en drage, og til sidst kom det med brusende vinger hen over hovedet på hende, og hun kunne se, at det var en albatros Med en smuk og kraftig røst råbte den noget, der lød som ord, men som ingen forstod Langsomt begyndte den at flyve foran skibet. Drinian, der ikke var i tvivl om, at den viste dem vejen, drejede roret og fulgte efter den. Men ingen ud over Lucy vidste, at den, mens den kredsede over masten, havde hvisket til hende: "Frisk mod, kære ven," og hun var sikker på, at dens stemme tilhørte Aslan, og hun havde mærket en vidunderlig duft, idet den åndede på hende."

Snart blev mørket gråligt og så pludselig var de ude i sollyset .. "i den varme, blå verden".

"Og med et forstod alle, at der ikke var - og aldrig havde været - noget at være bange for. De glippede med øjnene og så sig omkring. Skibets klare farver forbløffede dem; de havde halvt ventet, at mørket ville klæbe sig til de hvide og grønne og gyldne kulører i form af en eller anden slags sod eller snavs. Og så begyndte først en, og derefter flere at le. "Vi har vist opført os temmelig dumt", sagde Rynelf."

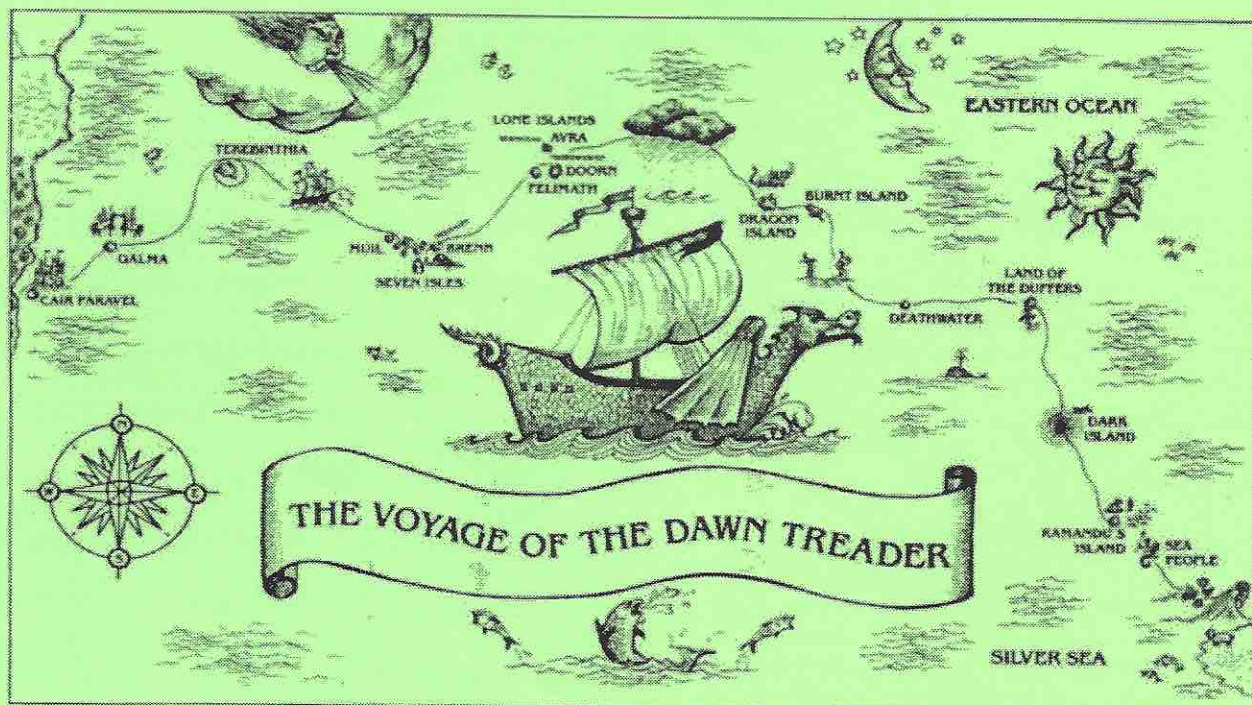
"Lucy spildte ikke tiden, men skyndte sig ned på dækket, hvor de andre stod samlet rundt om den fremmede.
"Tak," sagde han tilsidst. "I har reddet mig fra ... men det vil jeg ikke tale om.... Dengang jeg var noget værd, kaldte man mig hertug Rhoop." "Tilstå mig en gunst." "Hvilken?" spurgte Caspian. "Aldrig at bringe mig tilbage hertil", sagde han. Han pegede agterud. De kiggede allesammen. Men de kunne kun se klart blåt hav og klar blå himmel. Den mørke ø og mørket var forsvundet for evigt. "Jamen, jamen," udbrød hertug Rhoop, "I har tilintetgjort den!" "Jeg tror ikke, det var os," sagde Lucy".

Tolkning

Igen er jeg en del i tvivl om, hvordan disse oplevelser skal tolkes, hvis de overhovedet skal tolkes. Jeg må derfor nøjes med, hvad der falder mig ind ved læsningen af dette højspændte drama, også selvom det sandsynligvis langt fra rammer plet.

Uden at vi nødvendigvis kan sætte ord på det, genkalder vi *intuitivt* sandheden og virkeligheden bag de eventyr, som Morgenvandreren sejler ind i i og med, at de sejler ind i den mørke ø.

"Sejler ind i", siger jeg, men mener ikke hermed en kollision, for det fremgår af slutningen af historien, at mørkets ø ikke er sted, men et land. Et skyggeland, som "kun" eksisterer i den enkeltes underbevidsthed, i hans og hendes "drømme" dvs. begær, ængstelser, sjælekaos, skyld og frygt og i frykten for det ukendte og indbildte. "Drømme" i den her nævnte betydning vil vi vel snarere kalde "mareid".

På barnets plan

Narniabøgerne er for børn, selvom de indeholder en evangelisk og åndelig visdom, som kan gøre os klog for livet. Alligevel er det godt, hvis vi også som voksne kan forholde os til deres fortællinger som børn oplever dem, dvs. på det umiddelbare plan. Ofte er vor erindring af barndommen fortegnet, men alligevel kan vi alle formodentlig huske flere af de ting, vi var bange for, også ting, som med et gjorde det af med vor uskyld og fyldte os med skam, og som måske momentvis stadig kan plage os og hemsøge os.

Generelt er vi tilbøjelige til at idyllisere barndommen, men barndommen kan for mange mennesker rumme meget ondt, som mærker dem for livet. Vi kan blive ødelagte og afsporede allerede som børn. Allerede i barndommen har vi vore eksistentielle kriser, men de møder os her snarere som noget, vi er bange for, - sjældent ved vi hvorfor -, men vi har en fornemmelse af, at ikke alt er godt og trygt i verden, og at der er kræfter, som er imod os og truer med at forvandle orden til kaos.

Barndommen er heller ikke den rene uskyld. Børn er ofte hårde og modbydelige mod hinanden. Og at eksperimentere med det onde ligger os ikke fjernt, heller ikke som børn. Det grimme, stygge og nedbrydende ligger også barnet nærmere end det smukke, gode og opbyggende. Forfattere, som C.S. Lewis og Golding ("Fluernes herre"), som har en kristen realistisk tilgang til livet, afspejler dette forhold i det, de skriver om.

Mørket i livet og at leve i mørke

"Morgenvandreren" er, som vi tidligere har sagt et symbol på pilgrimsrejsen frem mod Aslans land. Under den rejse møder vi vort eget liv, *vor egen odysse gennem livet* med omvendelse, kamp, fristelser, fornægtelser og bekendelser, sejre og nederlag, frygt og angst, glæder og sorger som har mødt os undervejs. Vi møder både de kræfter, som giver liv og opbygger liv, symboliseret af Aslan og alle, som tjener Aslan. Og vi møder de kræfter inden i os selv og uden for os selv, som af al magt forsøger at hindre os nogen-

sinde at nå vort mål.

Vi må på vor pilgrimsrejse gennem det alt sammen. Missionen at finde de syv forsvundne hertuger gør det nødvendigt at sejle til *hver en ø*. Det yderligere mål at nå frem til Aslans land, som er Rippitjips mål, koster selve livet. Vi kan ikke unddrage os de smertelige erfaringer, som hører med til at være en pilgrim. Strabadserne må bæres ligesom ar på sjæl og krop. Vi undgår heller ikke at møde de mere ydmygende sandheder om os selv og vore skuffede forventninger og bristede håb. Illusionerne tages også fra os.

Rippitjip er den af rejseselskabet, som er mest pilgrim og mest er bæreren af "det himmelske sind". For ham betyder sejlladsen gennem mørkets ø derfor en udfordring med mulighed for nye eventyr og nye sejre. Aldrig om han vil kapitulere heller ikke for fjenderne i det ukendte. For ham er enhver kapitulation faneflugt og kujonagtighed. "Fremad i Aslans navn!" kunne være hans motto. Han vil med Paulus frimodigt møde enhver udfordrer med ordene i Romerbrevet 8:37-39:

"Men i alt dette mere end sejrer vi ved ham, som har elsket os. For jeg er vis på, at hverken død eller liv eller engle eller magter eller noget nuværende eller noget kommende eller kræfter eller noget i det høje eller i det dybe eller nogen anden skabning kan skille os fra Guds kærlighed i Kristus Jesus, vor Herre."

Men ikke alle af os kan fastholde dette, når vi trues af mørket omkring os eller endnu værre af sjælens mørke. Ofte er vi som disciplene lidettroende, og vor fjende udnytter de skjulte ting i vort liv til at komme os til livs. Rhops liv er helt ødelagt, - for han har opholdt sig for længe i mørket -, som det næste kapitel vil afsløre det.

Mødet med mørket gør alle undtagen Rippitjip bange, og får alle til at opføre sig under deres normale standard. Alle kommer de i tanke om det, de er bange for og det, de skammer sig for, om illusionerne og dagdrømmene i deres liv, og om de skjulte og hemmelige begær. Og alle lammes og fastholdes af rædslen. Alle oplever de mørket og rædslerne forskelligt, for rædslen sidder inde i dem selv og

kommer ikke udefra, selvom deres fjendebilleder og skrækscenarier indgår i dem. Og de bliver alene med deres mareridt.

Vejen ud af mørket

Hvad skal vi gøre, og hvad kan vi gøre, når vi er i mørket? Lewis havde selv været meget i mørket ikke alene i de rædselsfulde år på kostskolen, men også siden i livet ikke mindst da hans elskede Joy Davidman døde. I sine "Kristne Refleksioner" grunder han meget over det sjæle-mørke, forskellige af salmisterne havde været i, og over hvordan de fandt vej ud. Lewis anviser ikke nogen terapi. Det er længe før terapi blev moderne. Og selvom han havde levet i dag, ville han næppe have været fortaler for ret megen af den terapi, som er in i dag. Men ikke desto mindre viser han en vej. Der gik ganske vist en rum tid, eller sådan føltes det i hvert fald, før nogen fik det indfald at kalde på Aslan. For det tager altid meget længere tid at komme ud af mørket, end det tager at bevæge sig ind i det, som Caspian konstaterer. Men til sidst hvisker Lucy: "Aslan, Aslan, hvis du nogen sinde har holdt af os, så send os hjælp nu."

Det er karakteristisk for situationer som de her skildrede, at vi ikke alene føler os meget ensomme, men også at der synes lang vej til Gud. Vi glemmer næsten at bede, for kan det overhovedet hjælpe at bede? Elsker Gud os, når det kommer til stykket? Har han ikke helt glemt os, forladt os, måske ligefrem prisgivet os?

Men Lucy fandt - sikkert til sin store overraskelse - at ikke så snart havde hun bedt, før der skete noget. Ikke sådan, at mørket forsvandt. Heller ikke, at hun lige her og nu følte sig overvældende glad. Men hun kunne pludselig begynde at tænke igen og kunne for sig selv konstatere: "Der er jo trods alt ikke sket os noget endnu." Det er en del af frygtens og bekymringernes væsen, at de lægger alle ting brak, og gør det umuligt for os at tænke klart, for slet ikke at tale om at handle. Men et øjeblik efter er der en, som ser en stråle af lys midt i mørket. Den ændrer ikke mørket omkring dem, men skibet, hvor de opholdt sig, blev oplyst som af en projektør. For Lucy antog strålen efterhånden form. Først som et kors, så en flyvemaskine, så en drage og endelig en albatros, som viser vej, og som ovenikøbet kan tale og tale med Aslans stemme.

Man kan undre sig over Lewis' symbolvalg, ikke så meget det første og det sidste: et kors, en albatros, men i hvert fald over det tredje, en drage. Kors og drage er det ikke modsatrettede symboler? Godt nok er i kinesisk og japansk mytologi dragen et venligsindet væsen, men ikke i vesterlandsk symbolsprog, slet ikke i kristent. Dragen kan derfor næppe være et symbol på Aslan. Men er det ikke ofte sådan i overgangssituationen mellem lys og mørke, mellem fortvivlelse og befrielse og mellem vantro og tro, at vi ikke er helt sikre, ikke tør tro på, at det virkelig er Herren, som møder os? Hvad nu, hvis det var hans modstander? Disciplene ude i båden på det oprørte hav følte sig ikke sikre på, at det var Herren, der kom vandrende på bølgerne. Var det ikke snarere et spøgelse?

"Flyvemaskinen" er vel et symbol på hurtig redning. Den levende fugl, den store og stolte søfugl albatrosen er Aslan selv. Ingen om bord er i tvivl om, at den er kommet for at vise vej ud af mørket. Men kun Lucy hører den tale til sig og bag dens røst kender hun Aslans: "Frisk mod, kære ven". Hun kender også, at det er ham på den vidun-

*Råber vi i mørket til Herren, så
hører han os og formår at sende
os hjælp, som kan føre os ud af
mørket. Aslan hørte Lucys kalden,
også selvom hun havde tvivlet på
hans kærlighed. Og da hans stem-
me lyder til hende er alt glemt,
Alt er som påskemorgen i haven:
"Frisk mod, kære ven!"*

derlige duft, der fylder det åndepust, han ånder på hende med.

Det sidste giver mindelser om påskemorgen og disciple-nes møde med den opstandne Herre. For Lucy er det ikke påskemorgen, men på en vis måde er hvert et øjeblik og hver en anledning, hvor kirken eller den enkelte kristen møder Herren som påskemorgen med dens vidnesbyrd om, at Jesus, Herren lever, og at han kommer igen.

Kødets mørke nat

Kødets Mørke Nat (The Dark Night of the Flesh) er et udtryk, Lewis anvender i et kapitel om Salmerne i essaysamlingen "Christian Reflections", som Lewis' sekretær Walter Hooper udgav efter Lewis' død. Med det udtryk henviser Lewis til neuroser, som det også kan være kristnes lod at skulle gennemleve, men også til forskellige former for isolation og ensomhed, som de ydre omstændigheder lægger over livet, som f.eks. det at blive svigtet af familie og venner, at leve som kristen i totalt gudløse omgivelser, og på det kollektive plan kirken, som ikke alene oplever en svin-dende medlemskare men også ser sig slået af banen af falskhed og løgn.

Lewis henregner også til "kødets mørke nat" det at være en skydeskive for latter og spot og at blive vraget og forbigået til trods for redelighed og dygtighed.

Fornemmelsen af at være indhyllet af mørke er en særdeles almindelig fornemmelse hos mange af Guds hellige i Bibelen, ikke alene i Salmerne men også hos profeterne. Det nye Testamente lægger ikke skjul på, at selvom vi hører lyset og dagen til, så er vi stadig på "et mørkt sted" (2 Pet 1:19), og at den åndelige kamp, vi er i, er mod "verdensherskerne i dette mørke" (Ef 6:12). For den kristne som for skabelsen er bevægelsen i tiden fra "aften til morgen", ikke fra morgen til aften (1 Mos 1:5; 1:8; Rom 13:11-14).

Oplevelsen af "Kødets mørke nat" må vi alle være indstillede på er en normal erfaring for en kristen. Mørket kan komme pludseligt, eller det kan opstå over en periode og lægge sig som en truende sky over os. Det kan komme

som en generel følelse af, at ingen har brug for os eller følge med længerevarende sygdom og handicap, hvormed vi sættes ud af spillet. Det kan følge kærestesorger og opløsning af ægteskaber. Det kan ramme os under følelsen af synd og fejhed og egen usselhed. Det kan opstå i tilslutning til mobning og forfølgelser, skyldes depression eller som følge af grundliggende utryghed og frygt for fremtiden. Det kan komme ad så mange veje og kanaler.

Vi oplever det som virkeligt og objektivt, og vi bruger ligefrem vendingen "det er til at tage at føle på". *Men for Gud er der intet mørke*: "Siger jeg: "Mørket skal dække mig, lyset blive til nat omkring mig", så er mørket ikke mørke for dig, natten er lys som dagen, mørket er som lyset" (Sl 139:11-12). Det er måske i det perspektiv, vi skal forstå bemærkningerne hen mod slutningen, da de endelige var ude i dagen og lyset igen: "De kiggede alle sammen. Men de kunne kun se klart blåt hav og klar blå himmel. *Den mørke ø og mørket var forsvundet for evigt*".

Engang i Guds rige vil det være evigt sandt: "Nat er det aldrig dér" (Åb 21:25). Men indtil da går vort livs sejlsads stundom gennem mørke vande. *Men også i mørket er Herren, og også i mørket skinner hans lys for os*. Problemet er bare, at vi så ofte lukker af for det eller skærmer os mod det ved at lade mørket trænge ind i os. Nogen gange kan vi formentlig ikke gøre for det; det hører sammen med, at vi er gjort af ler og bærer alle lerets svagheder (også vor psyke er gjort af stof), andre gange afskærer vi forsættigt livslinien til Herren gennem f.eks. vore forsømmelser, vor ulydighed, vore forkerte valg, vor flugt fra ansvar og forpligtelser, vor manglende tro og tillid etc. Alle har vi vor egen historie.

Men råber vi i mørket til Herren, så hører han os og formår at sende os hjælp, som kan føre os ud af mørket. Aslan hørte Lucys kalden, også selvom hun havde tvivlet på hans kærlighed. Og da hans stemme lyder til hende er alt det glemt, og alt er som påskemorgen i haven: "Frisk mod, kære ven!".

Vi vil ikke kunne tage det af os selv, men det kan blive os givet, som det blev givet Paul Gerhardts at synge (Salmebogen nr. 489, Evangelisk Sang 266):

"Frit vi tør og uden gruen,
Gud i vold
bag hans skjold,
trods verdens truen;
møder os den sidste fjende,
mod hans pil
med et smil
tage vi og- vinde.

Os dog ingen død kan døde,
men dens bud
løser ud
tusindfold af møde,
lukker dør for sorgestimlen,
så vor sti
bliver fri
ind til fryd i Himlen".

Det er en forsmag på den oplevelse, vore venner fra Morgenvandrerens et kort øjeblik nyder, som Caspian befaler, at der "skal uddeles grog til alle mand, og Morgenvandrerens sejler glad og fro mod sydøst med en frisk vind i ryggen".

Bibelskolens januarseminar

Bibelskolens seminarer burde være et tilløbsstykke. Der er ikke mange tilbud af den slags. Gang på gang (synes vi i hvert fald selv) har vi oplevet at få god undervisning, fået stillet mange skarpe, relevante spørgsmål og fået gode svar på samme og altid i en gemytlig, munter atmosfære, ikke mindst skabt af Sven Straarup og hans uforlignelige måde at styre os gennem disse seminarer på. Flere af seminarernes deltagere er trofaste gengangere, og det mener vi at kunne tage som vidnesbyrd om, at der er noget at komme efter.

Seminarerne i januar:

"Hvordan vi forstår frelsen i Kristus"

Seminarer øst for Storebælt foregår i Nazarærens Kirke, Højnæsvej 60, Rødovre (lige bag Rødovre-centret) lørdag den 13. januar 2001 fra 9,30-16,30.

Seminarer vest for Storebælt i LMs Missionshus, Vesterbro 9 B (ind i gården) i Odense C, lørdag den 20. januar kl. 9,30-16,30.

Deltagelse i seminarer er gratis for alle studerende i Perspektiv Bibelskole, men koster 60 kr for alle andre deltagere, som er mere end velkomne. Betalingen er for frokost, mellemmåltider og kursusmateriale.

Mere detaljeret program sendes ved henvendelse til

Perspektiv Bibelskole
Sekretariatet, Lindevej 56
5250 Odense SV,
telefon 66117321 eller 66132048

Tilmelding sker øst for Storebælt ved henvendelse til Sven Straarup telefon 44911641 senest den 10. januar og vest for Storebælt til Joyce Deeks senest den 17. januar.

Vel mødt allesammen
Perspektiv Bibelskole i november 2000

J.S. Bachs musik:

En katedral for vor tid

Af Ingemar Nilsson (S.D.G.)

For nogle år siden købte jeg en CD med Bachs "Greatest Hits". Jeg har lyttet meget til den på det seneste. Som gammel rockmusiker må jeg løfte hatten for J. S. Bach - den klassiske musiks pendant til popmusikkens Bob Dylan, både frimodig og umulig, enkel og genial. Og begge med rødder i den jødisk-kristne verden.

Det er 250 år siden Bach forlod denne verden, men han fortsætter med at leve gennem sin musik. Han dukker op med jævne mellemrum, selv i mit liv.

Jeg mindes en samtale med en musikstuderende på et lille hotel i Tel Aviv for 15 år siden. Han talte om, hvor revolutionerende Bachs basgange var. Hvordan Bach væltede tidens måde at skrive musik på omkuld. Faktum er, at han anvendte ordet "subversive", som i min ordbog er oversat "nedbrydende".

Fem år senere er jeg i Østtyskland. Jeg står i Thomaskirken i Leipzig, hvor Bach var kantor fra år 1723 til sin død. De protestantiske kirker i DDR havde kanaliseret kampen mod den kommunistiske undertrykkelse. Tyskland skulle blot få måneder efter genforenes.

Samme år er jeg hjemme i Stockholm. Mattæus-passio-

nen i Engelbrektskyrkan. Hvis jeg husker rigtigt, var det dengang jeg så Ingemar Bergman, som så ofte står fremmed for den kristne tro, sidde og halvsove nogle rækker foran mig. Men Bach sover ikke!

Han var mildt sagt produktiv - denne barokkens mester. Et udpluk: Fugaer for orgel, kantater, Das wohltemperier-te Klavier, suiter for cello, de seks Brandenburgkoncerter, Johannespassionen, H-molmessen og - i disse tider - ikke mindst Juleoratoriet. Alt umiskendeligt Bachs - alt lige genialt.

Teolog ved orglet

Johann Sebastian Bach fødtes i en forårsdag i år 1685 i den lille tyske by Eisenach, hvor Martin Luther blev født 200 år tidligere. Der findes mere end tilfældigheder i dette, uden Luther, ingen Bach, i hvert fald ikke som vi kender ham. I Bachs fødeby oversatte Luther Bibelen til tysk. Generationer senere skrev Bach "Jesus, bleibet meine Freude". Hos Bach er troen og musikken uopløseligt forenede. Musikken er hans måde at tilbede Gud. Den er

et tempel, hvile for den evige og med plads for alt, som rører sig i mennesket. Her fremtræder en helhed af leg og alvor, kærlighed og natur, sorg og svaghed. Måske er det denne åndelighed, som gør hans musik tidløs. Bach tilhørte den protestantiske kunsts ypperste frugter.

Holdt fast ved troen

Hvad var det for en samtid Bach virkede i? Isaac Newton skrev om planeter og andet, da Bach var to år,

Drottningholm blev færdigt, da han var 14 år, han var 24, da Peter den Store mødte Karl XII ved Poltova samtidig med den industrielle revolutions morgengry i England, 34 år var han tæt på udgivelsen af "Robinson Crusoe", da han var 47 år rejste Linné rundt i Skandinavien og studerede vækster.

Celsius konstruerede sin termometerskala, da Bach var 57 år, og samme år han døde forbød det britiske parlament de amerikanske kolonister at producere arbejdsred-

skaber af jern.

Alt dette var før år 1789, før den moderne verdens begyndelse, før den vestlige verdens sekularisering. Men midt i et ideologisk miljø, som skulle give os socialismen og afkristningen af det vestlige Europa.

Den sekulariserede humanisme, denne menneskecentrede gudløse religion, var på Bachs tid gået over i oplysningsbevægelsen. Men Bach holdt fast ved sin lutherske tro, han forblev gudscentreret, "den femte evangelist".

28. juli år 1750 døde J. S., 65 år gammel. Han fik sin pension. Han fik lov at hvile fra sit værk på jorden. Et livsværk undertegnet S. D. G. - Soli Deo Gloria (Til Guds Ære).

Ingemar Nilsson er biokemi-ingeniør og kommer i All Nations Church i Stockholm.

Bibelskolen i dag: 120 lektioner

Vi har et stort ønske med Perspektiv Bibelskole, nemlig at lukke Bibelen op og med det nå så langt ud som muligt, hvor vi kan være til hjælp.

Vi investerer megen tid og mange kræfter i det projekt. Og på mange måder føler vi, at vi investerer i fremtiden. For her og der ser vi tegn, ganske vist spæde tegn på, at der er ved at ske en åbning med en fornyet bibelinteresse til følge.

I en artikel i Kristeligt Dagblad om Haslev, "hele det kirkelige eventyrs udspring", siges det, at Indre Mission i Haslev og hele det kirkelige liv "må se sig selv som en del af det moderne livs sekularisering, hvor de kirkelige værdier i befolkningen i højere grad måles i kirkelige handlinger end i bibeltimer. *Det hører fortiden til, den-gang Haslev blomstrede med dusinvis af bibelkredse*".

Den udvikling ikke alene i Haslev men i hele landet ønsker vi og beder vi om, at vi må være med til at vende.

Bibelskolen råder i dag over mere end 120 lektioner over en del af de bibelske skrifter. Får vi det nogensinde gjort færdig, vil der formentlig blive tale om i nærheden af 100 lektioner mere.

Vi så gerne, at de bestående og kommende lektioner nåede ud til flere. Vil du gerne være med så kontakt Bibelskolens sekretariat og få tilsendt en folder, muligvis en prøvelektion samt en liste over tilgængelige lektioner.

Vi har også afholdt og vil afholde halvårslige seminarer med et mere teologisk og dogmehistorisk indhold. (Se annonce vedrørende det kommende januarseminar andetsteds i bladet).

Kommende seminarer vil også indbefatte pastoralteologiske emner og emner i praktisk teologi. Også seminarerne er tilgængelige på bånd med tilhørende skriftligt materiale. Også det materiale vil der kunne høres nærmere om ved henvendelse til sekretariatet.

Nyt studiehæfte over Markus

Sidste skud på Bibelskolens aktiviteter er udsendelsen af en egentlig kommentar og studiebog over **Markus Evangeliet** ved **Peter Kjærsgaard**. Vi håber at kunne supplere med andre udgivelser som fx Første Mosebog, Salmerne, Esajas, Johannes Evangeliet, Romerbrevet og Hebræerbrevet.

Her er, hvad *Michael Bramming* skriver om Peter Kjærsgaards "Markus-Evangeliet":

"Peter Kjærsgaards bibelstudium opfylder de væsentligste ønsker hos moderne bibellæsere, når man gerne vil nærlæse et bibelsk skrift.

Baggrundsoplysninger med noter og henvisninger er meget overskuelige. Ligeledes de teologiske sammenhænge, der forklarer, hvorfor Markus netop har udvalgt og sammensat de tekster og beretninger, der er i hans Evangelium.

Man fornemmer stor viden og grundige forstudier, og læseren kan få stor nytte af forfatterens kompetente og meget pædagogiske fremstilling. Gang på gang overraskes man af fine iagttagelser og detaljer, som gør læsningen af Markus-Evangeliet levende og inspirerende.

Bogen er ikke alene meget opmuntrende at læse, men bestemt også en udfordring til overvejelse, tro og efterfølgelse. Kommentaren er heller ikke kun til personligt bibelstudium, men særdeles velegnet til brug i bibelkredse pga. de gode spørgsmål, der stilles til teksten."

Bogen indeholder 12 lektioner over Markus, oplysninger og baggrund. Spørgsmål og svar til teksten, noter mm. Den egner sig til: Studiegrupper, selvstudium, fortsættelse efter Alpha-kursus, forberedelse til undervisning og forkyndelsen.

Den er på 307 sider og koster 135 kr og kan købes hos Forlaget Perspektiv, Ahornvej 36, 5250 Odense SV tlf. 66175888 eller 44984010.

Kristen

Korrektthed

Danmarks Radio P1 har en daglig serie på fem minutter, som kaldes "*Dagens spids - aktuelle kommentarer til tiden*". Her kommer nogle ofte meget provokerende men også ofte velgørende betragtninger frem, som er glemte og oversete i dagens debat. Her gør vi i al beskedenhed forsøget efter og introducerer en serie af artikler, som vi med klædelig ydmyghed nøjes med at kalde "Spidsen".

Af Louis Nielsen

Vor tid udnævnes ofte for at være "pluralistisk", hvilket vil sige, at ikke én, men mange livsværdier præger samfundet, og det er der naturligvis noget om, men det er langtfra hele sandheden.

For på mange områder er samfundet også utroligt ensrettet. For disse årtier er den politiske korrektheds årti og menneskerettighedernes årti. Synd som sådan er afskaffet undtagen én synd, pædofili. Naturligvis er seksuel udnyttelse af børn afskyelig, men er pædofili den eneste synd, og er det berettiget at behandle pædofile som rene parier? Rygere er man også i almindelighed enige om at hade, og fede mennesker er da ulækre?

Kristne må ikke tage deres tro alvorligt, men muslimer forventes at tage deres tro så alvorligt, at man i menneskerettighedernes hellige navn er villige til at tilpasse samfundet til dem, næsten uanset hvor meget deres normer afviger fra danskernes. Vi står tilbage med det paradoks, at pluralismens tidsalder også er blevet "moralens årti".

Moralsk korrekthed

"Moralens årti" er en politikerfloskel, men det forbliver alligevel en kendsgerning, at det er længe siden, at samfundet har været så moralistisk, og at det politisk korrekte

uden videre også identificeres med det moralsk korrekte, hvorimod det, som ikke er politisk korrekt anses for at være moralsk og etisk angribeligt.

Det er umoralsk at veje for meget, men det er helt i orden at ofre astronomiske summer på gastronomiske oplevelser eller finere middagsselskaber. Det er umoralsk at forurene ved at ryge og ved at bruge forkerte vaskemidler eller ukrudtsdræbende midler, men det er helt i orden at forgifte relationssfæren mennesker imellem med politisk pop og propaganda, med løgn og nedsættende omtale af andre mennesker og med ukvemsord, sjofle henkastninger og eder og forbandelser og andre kraftudtryk.

Kristen korrekthed

Hvorfor nu skrive om dette i et kristent blad? Måske besvares det bedre med et andet spørgsmål: *Hvorfor er småborgerligheden, vellykketheden og selvtærfærdigheden så udbredt imellem os kristne? Det er nemlig den kristne udgave af den politiske korrekthed og frelstthed i det øvrige samfund.*

Med disse holdninger har vi fjernet os meget langt fra Jesus, evangeliet og nytestamentlig kristendom. Det kan vi overbevise os om bare ved at læse et af evangelierne, f.eks. Mattæus-Evangeliet.

Det er afgørende for den kristne i alle livets forhold at sætte "Guds rige og hans retfærdighed" over alt andet -

Den kristne må aldrig sætte de politiske dagsordner over evangeliet...Evangeliet må altid være det afgjort suveræne for den kristne i ethvert valg og i enhver meningsdannelse. Det kristne islæt vil i et hvert politisk parti uanset farve og holdning være et uroligt og samvittighedsanfægtende element.

men også at have en evangelisk holdning til tidens spørgsmål, til dagens politik og til vor måde at behandle og bedømme mennesker på.

Den kristne må, uanset hvor politisk engageret han eller hun er, aldrig sætte de politiske dagsordner og paroler over eller ved siden af evangeliet. Evangeliet må altid være det afgjort suveræne for den kristne i ethvert valg og i enhver meningsdannelse. Det kristne islæt vil i et hvert politisk parti uanset farve og holdning være et uroligt og samvittighedsanfægtende element, aldrig et eftersnakkende element. Ellers er saltet borte. Ingen politiker bør ved sin retorik kunne forføre den kristne.

Ynkes over ulykken

Kristne ved, at politiske løsninger sjældent er mulige i de mange og sammensatte konflikter, som samfundet og hverdagen er fyldt af. Han ved, at snuptags- og hovsaløsninger ikke er vejen ud af moradset, at uanset hvor mange fængsler, vi bygger, og uanset hvor meget vi skærper straffene og lovgivningen, så frelses samfundet ikke ad den vej.

Den enkelte kristen er dybt ansvarlig overfor Gud og overfor medmennesket for, hvordan man handler, og hvordan man bruger sit liv. Men den kristne har også en evne til at ynkes over de mange ulykkelige menneskeskæbner, som meget ofte er en medvirkende faktor til forbrydelserne, og i ydmyghed overfor Gud sukker han over sin egen synd og sine egne og kirkens forsømmelser.

Dybt inde i sit hjerte ved han, at han ikke har sig selv at takke for sin egen lykkeligere skæbne, men Guds nåde måske i forbindelse med et godt barndomshjem, en god vens eller kammerats indflydelse, et møde med Guds ord og med de frugter, gudsfrygten sætter.

Et autentisk liv

Som kristne ved vi, at det naturligvis er bedst at holde os til Herrens ord og stier, men det berettiger os ikke til at fordømme dem eller se ned på dem, som er kommet i konflikt med det kristne livsmønster.

Fejl og svigt efterlader os med sår og ar, men Gud støder os ikke ud i mørket, og i sin nåde og kærlighed møder han os og beriger os endda gennem det, vi har ødelagt for os selv og for andre.

Men se om vi ikke ofte glemmer det, når vi møder dem, hvis livsløb antager andre former end de gængse kristelige.

Naturligvis kan vi ikke bifalde alt, men den teologiske afstandtagen, vi må lægge til visse holdninger, betyder ikke, at vi så nødvendigvis må afskrive de pågældende mennesker. De står overfor Guds dom og Guds nåde, og det samme gør vi. Det sidste er ikke mindst vigtigt for os at huske.

I det hele taget skal vi tage os vel i vare for vore spontane ytringer, fremsat måske i forargelse eller under den ophidsede diskussion. Meget ofte vidner de mere om selvfølelse end om Kristi Ånd.

Den kristne er i det hele taget ikke sat i verden for at promovere sig selv, men for at vidne om og følge Jesus. Jesus selv forkyndte Guds rige og var i sin egen person Guds rige, men han var ikke moralist, og han moraliserede aldrig. Men han levede autentisk, og han forkyndte Guds rige med indre værdighed og myndighed. At være kristen er ideelt at være som Jesus; og det er noget meget mere end at have korrekte holdninger og meninger til alle ting, det er også noget ganske andet end at være vellykket og selvberget; det er bl.a. nemt at kunne identificere sig med de fattige og svage, med dem, som det ikke er gået så godt for i livet.

De vellykkedes fællesskab

Hvordan kan det så være, at kirken i allerhøjeste grad er blevet de vellykkedes fællesskab? og hvordan kan det være, at netop de mennesker, som Jesus tiltrak og kaldte til sig, så ofte føler sig uvelkomne og utilpasse i kirken? Hvis vi ser bort fra bevægelser ude i periferien som Frelsens Hær og Kirkens Korshær?

Hvis kirken ikke har mere at sige og noget væsentligt andet at sige end det, politikere, moralister og kulturpersonligheder har at sige, er det ikke så sært, at kirkerne ligger øde hen. For ingen føler nogle af disse særligt troværdige. Hvis ikke vi kristne har andre mål, livsnormer og værdier til at forme vort liv og være indholdet i vort liv end forbrugersamfundets, hvorfor skulle så nogen føle sig tilskyndet til at lytte til os eller ønske at lære Jesus at kende?

Det er kirkens krise, mangelen på autentisk kristent liv, mangelen på efterfølgelse af Jesus. Vi kan kun bede kirkens Herre, at han vil se i barmhjertighed til os, så det for os allesammen blev et kald, som det blev for Jesu første disciple: "Følg mig!" Ingen af dem kunne vide, hvad det indebar, men de fulgte ham, og det gør forskellen både dengang og nu.

Til eftertanke i juletiden

For et barn er født os,
en søn er givet os,
og herredømmet skal ligge
på hans skuldre.
Man skal kalde ham
Underfuld rådgiver, Vældig Gud,
Evigheds fader,
Freds Fyrste.

Esajas 9:5

Tirian smilede tilbage. "Det lader til, at stalden set indefra og stalden set udefra er to forskellige steder," sagde han.

"Ja," sagde Fyrst Digory. "Den er større indeni, end udepå."

"Ja," sagde dronning Lucy. "I vores verden ver der også engang en stald, som rummede noget, der var større end hele vores verden."

C. S. Lewis, Det Sidste Slag

I denne søde juletid
tør man sig ret fornøje
og bruge al sin kunst og flid
Guds nåde at ophøje;
ved ham, som blev i krybben lagt,
vi vil af ganske sjælemagt
i ånden os forlyste;
din lov skal høres, frelsermand,
så vidt og bredt i verdens land,
at jorden den skal ryste!

Brorson

Hjerte, løft din glædes vinger!
Over muld
underfuld
englesangen klinger;
hør og mærk de toner søde,
Himlen lydt
melder nyt;
Kristus lod sig føde!

Paul Gerhardt

Glædelig Jul og Godt Nytår

M

ens der ikke er den store uenighed kirkerne imellem om læren om Helligåndens person, plads i Guddommen og relation til Jesus Kristus¹, så er der ikke den samme enighed, når det gælder Helligåndens virke i den enkelte troende og i kirken².

De teologiske forskelle viser sig dog ofte mere at være et spørgsmål om betoning end om grundliggende uenighed, og igen vil jeg hævde, at forskellene er forventelige og delvis skyldes forskelle i betoning i Det nye Testamente selv.

Generelt har der været en tendens til, at karismatikere har isoleret en række "oplevelser" eller erfaringer af Helligånden fra frelsesoplevelsen og henlagt dem til oplevelsen af "den anden velsignelse". Denne anden velsignelse er blevet set på som en særlig helliggørelse eller særlig indvielse, i det ydre markeret af gaven til at tale i tunger.

Ikke mindst har man forstået "Helligåndens dåb" og måske også "Åndens fylde" i det lys. Nogle er så gået videre og har postuleret en slags fuldkommenhedslære, hvorefter den åndsdopte og åndsfulgte kristen er blevet sat fuldkommen fri fra den iboende synd og dennes magt over dem. Retfærdigvis må vi sige, at ikke alle, måske langt fra alle karismatikere har disse opfattelser.

Karismatikere generelt har også en tendens til at betragte kristenlivet og

menighedslivet som jublende og sejrende og som gående "fra herlighed til herlighed"; synd, sygdom og anden menneskelig svaghed og elendighed betragtes i princippet som overvundet og kristne frisat fra disse ting.

Den åndelige kamp udkæmpes mere mod magterne og kræfterne i verden end i kirkens og den enkelte kristens indre liv. Karismatisk *praksis* (men ikke nødvendigvis de karismatiske kirkers teologi og lære) er mere at være "konger med Kristus allerede nu" end at efterfølge en *korsfæstet* Kristus med tyk streg under "*korsfæstet*". Men hvor der er forfølgelser af de kristne, og hvor kirken er en

martyrkirke, der lider karismatiske kristne utvivlsomt ligeså loyalt med Kristus som kristne af anden observans. Det af den kommende herlighed, vi allerede kan kende og nyde *nu* (realiseret eskatologi) for ofte mere eftertryk blandt karismatikere end ikke karismatikere.

Karismatiske menigheder vil også have en stærkere tilbøjelighed til at give sig hen til den "karismatiske" lederfigur, "the divine man", manden eller kvinden med udstrålingen, synerne, auraen af hellighed, karisma og succes, egen-skaber man alt for let uden videre identificerer med det at være "salvet af Ånden".

Ved at nævne disse ting ønsker jeg ikke at tegne et fjendebillede eller en karikatur af karismatiske brødre og søstre. Mange ser slet ikke sådan ud, men er nøgterne kristne med begge ben på jorden og med en sund tro og en sund dømmekraft. Min "skitse" af den karismatiske kristen, det vedgår jeg gerne, er mere tegnet med streger fra Paulus' breve (især Korintherbrevene og Pastoralbrevene) end med streger trukket fra et stort personlig kendskab til karismatiske menigheder. Men ved læsning af blade som "Udfordringen", "Ny Vision" og "KE" (ikke mindst i disse blades annoncespalter) mener jeg at kunne genkende nogle af disse samme streger. Skitsen er rids, ikke et fotografi og slet ikke et portræt. Jeg har "tegnet" den udelukkende af pædagogiske grunde med henblik på den følgende diskussion og ikke for at "svine" mine karismatiske medkristne til.

Helligåndens gerning i kirken

Dette er den 9. artikel i serien om Kirken og Skriften
Af Louis Nielsen

Åndens dåb og Åndens fylde

For en almindelig evangelikal kristen er det meget svært at forstå, at nogle karismatikere er kommet på den idé, at *Helligåndens dåb* med alt, hvad den indeholder, ikke er alle sande kristnes del og ikke skulle høre omvendelsen og dåben i vand til, men høre en såkaldt "anden velsignelse" til, dvs. en efterfølgende oplevelse af Åndens komme med kraft (så vidt jeg forstår er det dog en idé, som måske de fleste karismatikere i dag tager afstand fra og gudske lov for det).

En sådan opfattelse begrundes sædvanligvis med det, som skete med disciplene i Efesos (ApG 19:1-7), men strider afgørende mod flere klare udsagn i Paulus' breve. Modtagelsen af Helligånden og Åndens iboen sker i det øjeblik, hvor et menneske kommer til tro, kalder på Herrens navn til frelse og bliver døbt:

"I har jo ikke fået en ånd, som giver trællekår, så I atter skulle leve i frygt, men I har fået den ånd, som giver barnekår, og i den råber vi "Abba, fader!" Ånden selv vidner sammen med vores ånd om, at vi er Guds børn" (Rom 8:15-16)

ikke blot fra individ til individ, men også fra tid til tid og fra kultur til kultur. Intet teologisk afgørende kan lægges ind i disse ting.

Opererer man med en model om "en anden omvendelse" eller "anden velsignelse", kommer man meget let på afstand af retfærdiggørelsen af tro, syndernes forladelse og det evige liv, ikke blot som de første velsignelser, men som de bærende og grundlæggende velsignelser. De velsignelser, som evangeliet primært handler om, og som vi hele tiden vil have brug for at få fornyet for os både i vort sind og i vor tanke.

Også *helliggørelse*, selv om den indeholder et progressivt element af vækst, skænkes os i samme øjeblik, vi kommer til tro på Jesus Kristus og bliver frelst:

".... men I blev vasket rene, I blev helliget, I blev gjort retfærdige ved Herren Jesu Kristi navn og ved vor Guds ånd" (1 Kor 6:11).

"Derfor var det også uden for byporten, Jesus led for at hellige folket med sit eget blod" (Heb 13:12).

Kirken kan kun gøre krav på Åndens fylde, når kirken bliver i Jesus og bliver ved hans ord, Ikke blot dem han har talt og givet på jorden, men *også dem*, han efter opstandelsen har *meddelt sine udvalgte apostle*.

("Men I er ikke i kødet, I er i Ånden, så sandt som Guds ånd bor i jer. Den, der ikke har Kristi ånd, hører ikke ham til" (Rom 8:9))

"For vi er alle blevet døbt med én ånd til at være ét legeme, hvad enten vi er jøder eller grækere, trælle eller frie, og vi har alle fået én ånd at drikke" (1 Kor 12:13)

"Dette ene vil jeg have at vide af jer: Fik I Ånden ved at gøre lovgerninger eller ved at høre i tro?" Han, der giver jer Ånden og gør undergerninger iblandt jer - gør han det, fordi I gjorde lovgerninger, eller fordi I hørte i tro" (Gal 3:2 og 5).

"I ham (i Kristus) blev også I, da I kom til tro, beseglet med forjættelsens hellige ånd" (Ef.1:13 b).

Fornyelse og gennembrud og oplevelsen af at blive bragt tilbage til Gud eller nærmere Gud, kan vi som kristne opleve mange gange på vor pilgrimsrejse, men det giver os ikke belæg for at indføre et "begreb" som "den anden omvendelse", "den anden velsignelse", at blive løftet op på "højere grund" eller at "finde ofirsguldet i bækken".

Omstændighederne og oplevelserne omkring det at komme til tro vil også være forskellige og variere meget

En opdeling af kristne

Introduktionen af "en anden velsignelse" skaber let skel mellem Guds hellige, så der bliver første- og anden klassens kristne, mere og mindre indviende kristne, en klasse af åndelige superkristne og mere almindelige og ordinære kristne.

Naturligvis kan vi være mere eller mindre modne, mere eller mindre åndelige, mere eller mindre afklarede og hengivne, men det er muligheder, afgørelser og valg, som ligger foran den enkelte af os livet igennem, og ikke noget som hænger på en bestemt indvielse eller oplevelse.

Tværtimod elsker Det nye Testamente at fremhæve og minde os om alt det, vi har fælles i Kristus, og at alle Guds rigdomme er åbne og tilgængelige for alt Guds folk. Det nye Testamente er også præget af stor nøgternhed; det indgiver os ikke griller om, at vi er nogle vældige kæmper, det gør ikke noget væsen ud af noget menneske, ingen af os udgør en åndelig elite.

Kun i Herren og af Herren er det legitimt at rose sig. Det punkterer alle menneskelige storhedsdrømme, og det forbyder os at gøre noget stort ud af noget menneske og at ophøje noget menneske på jorden. For kun én er vor Mester og Herre, og kun én er vor Fader, vi derimod *er*

alle brødre (Matt 23:8-9).

"Åndens fylde" er også et udtryk, vi skal omgås med nogen varsomhed. Det er vigtigt at fastslå, at kun "Han, som Gud har udsendt", vor Herre Jesus Kristus, har Ånden "ikke efter mål", dvs. ubegrænset (Joh 3:34). Det er den Ånd, Jesus sendte sin kirke pinsedag med forjættelse og løfte om, at Helligånden både vil udfordre og møde verden og styrke og hjælpe menigheden og tillige under- vise den om alt det, som hører ham til.

Kirken kan kun gøre krav på Åndens fylde, når kirken bliver i Jesus og bliver ved hans ord og befalinger, ikke blot dem han har talt og givet på jorden, men også dem, han efter opstandelsen har *meddelt sine udvalgte apostle* - da vil kirken være både "hans fylde" og "fyldt af ham" (Ef 1:23).

Kirkens myndighed og troværdighed hænger dermed sammen ikke blot med dens loyalitet over for Jesu bud, men også hans bud givet den ved apostlene. At fravælge apostlene er også at fravælge Kristus, en kirke, som ikke bygger på et apostolsk fundament og ikke føler sig bundet af apostlene, er ikke en kirke i nytestamentlig forstand (jvf. Ef 2:20).

En lakmusprøve på, hvad der er ægte kristeligt, vil handle om, hvad der er ægte apostolsk og kan foretages ved at stille følgende spørgsmål: Kan vi i vor forkyndelse og vort vidnesbyrd genfinde det samme indhold og eftertryk, som var i apostlenes liv og forkyndelse?

Det daglige kristenliv

Men "Åndens fylde" er ikke kun et spørgsmål om den Ånd, som giver liv og ånd til kirken, og som kirken er fyldt af, det handler også om *den enkelte kristens liv*: "Drik jer ikke berusede i vin, det fører til udskejelser, men lad jer fylde af Ånden" (Ef 5:18).

Sammenhængen, som denne formaning indgår i, er en belæring til kristne om at vandre kaldet værdigt, og at være lys i verden og at vandre som vise i den kristne tidsalder, som er tidsalderen mellem Kristi komme og hans genkomst, tiden som er både nat og dag, både lys og mørke.

Ordene om at "lade sig fylde af Ånden" kan sammenlignes med ordene længere henne i brevet: "Grib Åndens sværd, som er Guds ord. Under stadig bøn og anråbelse skal I altid bede i Ånden og holde jer vågne til det og altid være udholdende i forbøn for alle de hellige" (Ef 6:17-18).

At være fyldt af Ånden synes ikke nogle af disse steder at vise hen til en slags "anden velsignelse" eller "indvielse" men til den generelle og daglige måde vi som kristne skal leve og vandre på, stride på, bede og være vågne på. Det er også det samme som at "leve i Ånden" (Gal 5:16). I Ef 5:18 står det i modsætning til det at lade sig beruse af vin, i Gal 5:13-26 i modsætning til det at lade kødet, selvviljen og selvinteressen råde og herske over en.

At være fyldt af Ånden er også at være "fuld af nåde og kraft", som Stefanus var til at "gøre undere og tegn blandt folket" (ApG 6:8). Det ses i Stefanus' kraftige vidnesbyrd om Jesus, som "rammer folket i hjertet", så de ligefrem "skar tænder imod ham" (ApG 7:54); for Stefanus var det også at "stirre op mod himlene, og se Guds herlighed og Jesus stående ved Guds højre hånd". Stefanus' fjender og modstandere så ikke, hvad Stefanus så, men det strålede

fra hans ansigt, så det nærmest lignede en "engels ansigt" (ApG 6:15).

Opsummerende kan vi sige, at det at være fyldt af Ånden er at kende Guds nærhed og berøring over sit liv, og det kan manifestere sig i oversanselige fænomener og evner, som ligger uden for det normalt erfarede. Men at være fyldt af Ånden er ikke det alene, det er ikke mindst at kende Guds hjælp og nærhed i det daglige ordinære liv f.eks. i kampen mod kødet og vore fjender i den åndelige verden, i bønner og forbønner og i at gøre Guds vilje under hverdagens stress.

I spørgsmålet om, hvad Åndens fylde er, er forskellen mellem evangelikale og karismatikere grundlæggende en forskel mellem betoning, ikke om indhold. Vi evangelikale understreger mere ordet (Bibelen), menigheden og det ordinære liv, karismatikere mere det kraftfulde, mirakuløse og oversanselige.

For os er faren, at vi i den grad nedtoner det oversanselige og mirakuløse, at der slet ikke er plads i vor teologi til, at Gud kan gøre undere. For karismatikere er faren, at de let kommer til at føre en overgearet tilværelse, hvor man ustandseligt er til møder og stævner på jagt efter oplevelser af Ånden og ikke falder til hvile i, at hverdagen og de nære relationer er det første sted, hvor vi skal kende Åndens fylde og hjælp.

Der har altid i kirkens historie været en spændingstilstand mellem magtesløshed på den ene side og oplevelsen af Kristi opstandelseskraft på den anden side.

Superåndelige

Det er ikke kun karismatiske kristne, som kan ligge under for den superåndelige dominerende leder, som mere eller mindre gør menigheden til sin private ejendom. Det er desværre et meget udbredt fænomen - også blandt ikke-karismatikere. Men den store beundring man i karismatiske kredse har til personer med særlige åndelige gaver og tjenester udgør en større risiko for at blive bedraget og forført.

Den risiko bliver ikke mindre ved den samtidige tilbøjelighed til at lægge for meget eftertryk på kraft og sejr, succes og herlighed. Og tilbøjeligheden til blandt karismatikere at lægge afgørende vægt på den enkeltes subjektive erfaringer og oplevelser gør dem også mere udsatte.

Der har altid i kirkens historie været en spændingstil-

stand mellem magtesløshed på den ene side og oplevelsen af Kristi opstandelseskraft på den anden side. På en måde afspejler kirkens liv Herrens eget liv, hvor kraften afgjort var der, men hvor det på den anden side også var tydeligt, at Jesus ikke bare var en undergører, men at han også levede et ægte menneskeliv i dyb afhængighed af sin himmelske Faders vilje. Det indebar for ham begrænsninger, afsavn, fattigdom, fristelser, skuffelser, træthed og til sidst ubeskrivelig lidelse, sjæleangst og død.

Vejen for kirken til herlighed går den samme vej; opstandelsens kraft erfares gennem "fællesskab med ham i hans lidelser" (Fil 3:10). Paulus kan for sit eget vedkommende tale om både at komme "i svaghed og med megen frygt og bæven" (1 Kor 2:3, se også Gal 4:13) og om at bringe evangeliet "under slid og møje" og om at arbejde "dag og nat" for ikke at falde nogen til byrde (1 Thes 2:9), samtidigt med at ordet "kom med kraft og med Helligånd og med fuld vished" (1 Thes 1:5).

Uden tvivl har tiderne ændret sig meget siden Paulus' dage, men alligevel synes der at være noget forkert i, at kirken udruster sig med for megen pragt og herlighed, og der er for megen glamour. Vi risikerer nemt at fordreje evangeliet i den proces, og vi risikerer også nemt at lægge afstand til netop de mennesker, som Jesus selv lagde afgørende vægt på at søge.

Det er svært at komme uden om, at tjeneste i apostlenes spor også i vore dage består i det paradoks, at Guds herlighed rummes "i lerkar" (2 Kor 4:7) med alt hvad hører til og "trængsel, tvivlrådighed, og det at blive slået til jorden og at bære Jesu lidelse og død med sig i sit legeme" (2 Kor 4:8-12).

Kirken har ofte glemt det og har søgt efter storhed og pragt. Det er bestemt ikke noget, vi kun kan laste karismatiske kristne for måske at have glemt. Man vil med rette kunne pege på, at Det nye Testamente viser hen til glæden, livsfylden, og overfloden i det at høre Jesus og hans rige til. Men det indgår i det, Paulus nævner i de forskellige ord af ham, vi lige har vist hen til. Og kun når det opleves på denne måde, bliver det et vidnesbyrd om den Guds overvældende kraft, hvis største herlighed åbenbares i Kristi kors.

Karismatiske kristne kan måske have en tendens til at betone "realiseret eskatologi" en kende for meget. Det er rigtigt, at der er, hvad vi kan kalde "realiseret eskatologi" i Det nye Testamente, men fundamentalt gælder det, at vi "er frelst til et håb" (Rom 8:24), og at vi ikke er konger endnu (1 Kor 4:8), dvs. at langt størstedelen af, hvad Gud har lovet os, venter os i fremtiden og først opfyldes for os, når Herren kommer igen.

Jeg venter med spørgsmålet om forskelle i opfattelsen af "tegn og undere" som beviser på Gudsrigets tilstedeværelse og spørgsmålet om, hvorvidt alle nådegaver endnu er til stede og virksomme i kirken. Det vil jeg behandle i artiklen om den forskellige teologi om kirken og de forskellige opfattelser af, hvad der er meningen med kirkens liv.

Noter

1. Vi ser her bort fra filioque striden i det 8. århundrede. "Filioque" er latin og betyder "og af Sønnen", en tilføjelse, der i slutningen af det 8. århundrede blev føjet ind i den Nikænske Trosbekendelse under Karl den Stores vældige indflydelse. Den siger, at Helligånden udgår fra Faderen "og fra Sønnen". "Filioque" stødte på modstand fra den græske kirke, som heri så den påstand, at Sønnen stod Faderen væsentligt nærmere end Ånden gjorde, mens den orientalske teologi på denne måde ville knytte Åndens virke til den historiske gudsåbenbaring i Kristus (Efter "Teologisk ordbog" ved Johannes Hanselmann og Uwe Swarat, Lohses Forlag 1999).

2. I øvrigt henviser jeg til Karl-Jørgen Helmichs artikler i tidligere udgaver af dette blad.

Perspektiv gennem Bibelen

Lektionsplan for første halvdel af studieåret 2001

8. feb.	Lektion 126 Habakkuks Bog v. Louis Nielsen.
	Lektion 127 2. og 3. Johannes Brev v. Louis Nielsen.
29. marts	Lektion 128 og 129 Mikas Bog v. Louis Nielsen
17. maj	Lektion 130-131 Johannes Evangeliet v. Peter Kjærsgaard

Bibelskolens 15. seminar afholdes **19. maj** i København og **23. juni** i Odense

Tema: Læren om kirken og sakramenterne i Bibelteologisk og dogmehistorisk lys.

Kristent Perspektiv" udgives af Perspektiv Bibelskole. Sekretariatet v. Joyce Deeks, Lindevej 56, 5250 Odense SV. Redaktion: Carsten Thomsen (ansv. red), Hvidbjergvej 9, 1th, 2720 Vanløse, e-mail: ct1@image.dk, tlf. 38 71 25 74, Louis Nielsen, Lungstedløkken 2, 5250 Odense SV, tlf: 65 96 38 37, Karl-Jørgen Helmich, Østergade 51, Trolldhede, 6920 Videbæk, tlf: 97 19 44 82. Bladet udgives 4 gange om året. Det udsendes gratis til studerende på Perspektiv Bibelskole. Årsabonnement: 85 kr.